

IDŐ-UTAZÁS

PJ VILLA | KOLOZSVÁR, STRADA BISERICII ORTODOXE (GÖRÖGTEMPLOM UTCA)

—2019. október 27-én utazásunk során kalauzolt minket Kolozsvárott Péterffy Miklós e házba, a környezet, ahova utaztunk, közép-európaian heterogén. Ez engem budapesti, pasaréti otthonosságérzettel tölt el. Meredek völgy mellett halad az utca, de ez a telek kilóg a sorból, mert feltöltötték és egy jelentőségeltjes támfallal megtámasztották a kertet, ezáltal a kert völgy felőli része környezete fölé magasodó terrasszá vált. Ez a hazai szabályozásban teljesen ismeretlen megoldás adottság volt ehelyt, ezért tovább nem firtatom. Megérkezéskor már nagy távolságból jól kivehetők

01

a kidolgozott, penge részletek, mint ahogy egy gyártósorról frissen legördülő autó esetében több tíz méterről érzékelhető, hogy új. Az idő lenyomata mégis szembeötlő a házban, tehát inkább egy nagy műgonddal átalakított oldtimert látunk. Átsejlik az idő a házban keresztül, nem a formáján, inkább felépítésének struktúráján, belső logikáján keresztül. Chipperfield Neues Museum-a óta [1, 2] számomra nem kérdés, hogy a régi épület adaptív [3] újrahajnosítása több lehet, helyénvalóbb lehet, mint ha változtatlanul fel lenne

02

ÉPÍTÉSZ |
Péterffy Miklós

SZERZŐ |
Lévai Tamás DLA

FOTÓ |
Danyi Balázs

STATIKA |
Dáné Rozália

ÉPÜLETGÉPÉSZET |
Fábián Levente

- 01 Az eredetileg szűkös, ék alakú telek alakját követi a ház kontúrja
02 A hátsó, feltöltött udvar felőli látvány a horizontálisan tagolt tömegekkel

újítva az eredeti épület, s több, mint ha egy teljesen újat teremtenénk. Azt látom, hogy ehelyt is erről lehet szó.
—Az eredeti ház tervei 1937-ben készültek, egy elképesztően izgalmas időszakban. [4] Tervezője még nem ismert, de a szerző elmondása szerint jó baumeisternek számított, több jó házat is letett a környéken. Összehasonlításként kigyűjtöttem néhány budapesti gyöngyszemet ebből az évből, amelyek e modern gondolatot hordozzák.* Szembeötlő, nem annyira a formai, mint inkább a gondolati hasonlóság. Ha kivéttem a mai időkre, olyan

útkereséseket, elágazó ösvényeket látok, melyek ma is érvényesek.

—Az átalakítás előtti képek jól érzékeltetik ezt a modern gondolkodásmódot; bár kifejezetten kisméretű a ház, beékelődve a szűkös telekre, mégis arányosan tovább bontott a tömege, egészen kedves léptéket teremtve. Nem stílus-tiszta, hisz magastetős, de az arányai egyértelműen kijelölik az útját.

—Utazva az időben, 2014-ben az alkotó szoros együttműködésben megbízójával ezt az utat folytatta, nem kitaposott

03

04

Megérkezéskor már nagy távolságból jól kivehetők a kidolgozott, penge részletek, mint ahogy egy gyártósorról frissen legördülő autó esetében több tíz méterről érzékelhető, hogy új

ösvényt járva, inkább keresgélve. A gondolkodásmód szót használnám legszívesebben, és nem a stílust, annak érzékeltetésére, ahogy keveredik az átalakított házon a modern puritánsága, a józan megfontolás keresetlensége és az art deco esztétizálása. Az előbbi leginkább a ház kompaktságában, az utóbbi a tagozatokban, párkányokban mutatkozik meg. A terasztető szinte adja magát ezen az ösvényen, érthető a korábbi teraszok átalakítása is, a garázslehajtó szellemes átalakulása süllyesztett terasszá, mely mögött egy meglepően intim, önálló apartmanná alakult a gépko-

03

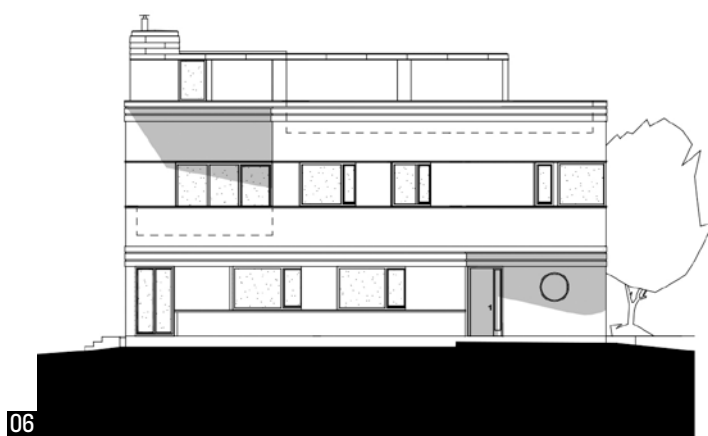
05

magasan kiemelkedő tömeg, mely, mint kiderült, a liftet rejtje magában, melyet a tetőteraszig fel kellett vezetni.

—Teljesen világos és érthető a belső új téri igényeinek a megvalósítása. Ezt képletszerűen úgy foglalnám össze, hogy a lehető legnagyobb egybefüggő, vizuálisan átszelőztetett terek és minimalizált vizesblokkok alkotják, utóbbiak mint az átláthatóságot esetlegesen sértő elemek. Ez az elv csírájában már 1937-ben is létezett, [5] de az elterjedése sokkal lassabbnak mutatkozott, mint a lehetősége, [6] s ma sem nevezhető széles körben elterjedtnek a közép-európai kultúrkörben. Így nem meglepő, hogy a ház eredeti

04

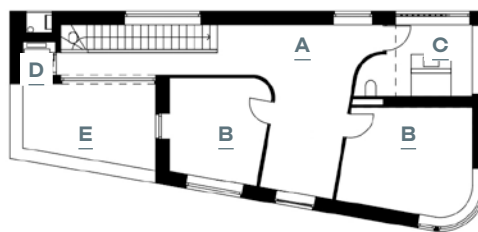
07

- 03 Utcai nézet az üvegtéglával beépített terrasszal
- 04 Az időközben megvásárolt szomszédos kert felől
- 05 Az eredeti ház utcai nézete
- 06 A déli homlokzat átalakítás előtt és után
- 07 Alaprajzok

Emelet

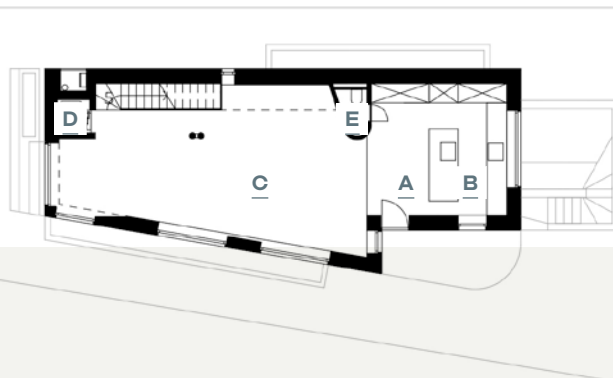
- A | *Közlekedő-gardrób*
- B | *Hálószoba*
- C | *Fürdő*
- D | *Felvonó*
- E | *Fedett terasz*

07

Földszint

- A | *Előtér*
- B | *Konyha*
- C | *Nappali*
- D | *Felvonó*
- E | *Vécé*

08 A nappali egybenytott levegős tere

09 A sarokszoza eredetileg hármass osztatú ablaka karosszéria jelleggel íves lett, ahogy a radiátor is

08

elrendezése hagyományosnak mondható, felaprózott terek sorolásából állt össze.

—Ahogy kívül, úgy belül is keveredik a modern és art deco gondolköre. A lekerekített válaszfalak nem formai bravúrok, hanem a nagyvonalúságot, átláthatóságot, áramló teret segítik a funkcionális kötöttségek között. A térelválasztók nem annyira falként, mint inkább bútorszerűen viselkednek, kidolgozottak, burkolatukkal bélelik ki a teret. Az egész házat a perfekcionista részletek jellemzik, ami a konyhában és az emeleti fürdőben csúcsozódik ki. A konyha a letisztult luxus helye, mintha a teljes berendezés egyetlen kidolgozott terméké állna össze. A fürdő a terével lép meg, egészen nagy belmagasságú, s az

üvegtégla jól hozza a harmincas évek karakterét, egyúttal megidézve a korábbi terasz levegősségét.

—A kép és a megélt tér különbségét a szöveggel ugyan nem tudom áthidalni, de az utazással, megismeréssel lehetséges, ezért arra biztatok mindenkit, hogy keresse fel e házat Kolozsvárott! Amíg nincs rá mód, s esetleg Budapest elérhetőbb, akkor a jegyzetben felsorolt házakat felfűzve izgalmas túraútvonalat kap, s közelebb kerül nemcsak az építés korához, mintha időutazásban venne részt, hanem a mi korunkhoz is, melyben ugyanúgy időszerűek ezek az utak.

08
09

09

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Antonioli, Peter, et al:** *The Neues Museum Berlin - Conserving, restoring, rebuilding within the World Heritage*, E A Seemann, Leipzig 2009.
- [2] **Frampton, Kenneth - Chipperfield, David - Harrap, Julian - David Chipperfield Architects:** *Neues Museum Berlin book*, W König, 2009.
- [3] **Robiglio, Matteo:** *20 american stories of adaptive reuse - a toolkit for post industrial cities*, Jovis, 2017, p 171.
- [4] **Cs. Plank, Ibolya - Hajdú, Virág - Ritoók, Pál:** *Fény és forma - modern építészet és fotó*, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Budapest 2003, pp 216-251.
- [5] **Horányi, Éva (ed):** *Kozma Lajos modern épületei*, Terc, Budapest 2006, pp 145, 154.
- [6] **Somlai, Tibor:** *Tér és idő 1925-1942, Lakásbelső a két világháború között*, Corvina, Budapest 2008.

* Weiss Manfréd Vállalatok elismert nyugdíjpénztárának bérháza, Hofstätter Béla és Domány Ferenc 1937-1938, Budapest II., Margit krt. 15-17.

Autóbusz-végállomás, Rimanóczy Gyula 1937, Budapest II., Pasaréti út 100.

Bérház, Kozma Lajos 1936-1937, Budapest V., Régi posta utca 13.

Trust Nyugdíjjegyesület bérháza, Platschek Imre 1936-1937, Budapest II., Margit krt. 29.

Magyar-villa, Kozma Lajos 1936-1937, Budapest II., Berkenye utca 19.

Bajai-villa, Molnár Farkas 1936-1937, Budapest II., Trombitás utca 32.

ABSTRACTS

ARNÓTH, Ádám: INTERNAL WEALTH

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 18-25, DOI: 10.33268/Met.2020.5.1

SYNAGOGUE RESTORATION, BUDAPEST, HUNGARY | Restoration Architect: **Tamás KÖNIG DLA and Péter WAGNER DLA**

Originally designed in the Moorish Revival style by Otto Wagner in 1873, this synagogue served as a place of worship for the more conservative members of Budapest's Jewish community. WWII damage left the building

in a ruinous state, although repairs to the structure did occur, restoration in earnest did not start until 2007. The subsequent works have restored this place of worship to its former splendor and function. Attention paid

to the original design, the Torah Ark and unusual use of Moorish decorative elements have helped demonstrate why this building is one of Budapest's significant historic monuments.

LÉVAI, Tamás: TIME TRAVEL

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 26-31, DOI: 10.33268/Met.2020.5.2

PJ VILLA, KOLOZSVÁR (CLUJ-NAPOCA), ROMANIA | Architect: **Miklós PÉTERFFY**

Originally designed in 1937, an amazingly exciting period for architecture anywhere, this family home has recently been modernized. Or has it been restored to its intended form,

with updated technology, use of space and materials. Division of spaces has been achieved by feats of geometry on a grand scale, with curved walls and high ceilings

developing a perfectionist feeling drawing inspiration from the 1930s desire for luxury. A possible destination for architectural tourism for those departing from Budapest.

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2020.5.3

LMCC ARTS CENTER, GOVERNORS ISLAND, NEW YORK, USA | Restoration Architect: **Jay L. BERMAN**

A former military base has seen a nineteenth-century munitions warehouse converted into a venue for the arts by the Lower Manhattan Cultural Council with the intention of creating

spaces for temporary exhibitions, studio spaces and public events. As one of the few green park areas of New York this offers a location not only for the arts but also for

leisure time activities. The key to this project's success being the fact that a minimum level of work was required due to the architectural strength of the existing building.

WETTSTEIN, Domonkos: SPACE-TIME ILLUSION

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 38-43, DOI: 10.33268/Met.2020.5.4

STADT CASINO, BASEL, SWITZERLAND | Architects: **HERZOG and DE MEURON**

The designers of this project have taken an approach similar to that of an Eszterházy novel: travelling through a multifaceted history of spaces from point of view to point of view. This might be an act of fantasy

or irony resulting in a restoration of neo-baroque elements, insertion of contemporary interventions, resulting in maintaining the original acoustic quality of the concert hall and improved non-performance circulation

areas: foyer, stairwells and corridors which now create a new sequential flow throughout the building complex.

WARE-NAGY, Orsolya: REALISTIC, WALK-IN MODEL, OR THE NEW OLD

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 44-49, DOI: 10.33268/Met.2020.5.5

RESTORATION OF THE HORSE RIDING-HALL, BUDAPEST, HUNGARY | Restoration Architects: **Ferenc POTZNER**

A key element of the National Hauszmann project to restore or rebuild monumental buildings in Budapest's Castle District includes this Riding-Hall damaged in WWII and finally demolished in the 1950s. Obviously

when a building is totally demolished rebuilding to original plans will not occur due to changes in materials, construction methods or statutory requirements. The question arising being that of "is this a faithful reconstruction

or a full-scale architectural model" erected in an attempt to satisfy grandiose plans or a false sense of history?

CSONTOS, Györgyi - TÓTH, Tímea: ENLIGHTENMENT

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 50-57, DOI: 10.33268/Met.2020.5.6

CHURCH OF THE STIGMATIZATION OF SAINT FRANCIS, BUDAPEST, HUNGARY | Restoration Architects: **Judit Z. HALMÁGYI and Tamás TÓTH**

Often religious buildings fall into a state of neglect, here a Roman Catholic Church suffered from a combination of problems: being part of a none too sympathetic urban composition and neglect due to dissolution

during the communist era. The architects responsible for the restoration started by making a full digital survey of the building from which analysis of required works could be implemented. Improvements to the

building's fabric, quality of lighting and its place in the urban context have been vastly improved upon.

DOMBÓVÁRI, János: REPAIRED FINALE

Citation: *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 58-63, DOI: 10.33268/Met.2020.5.7

HARD ROCK HOTEL, BUDAPEST, HUNGARY Architects: **László SZÁSZ and Erzsébet HAJNÁDY**

Following the established business model of the Hard Rock company design concepts are handled by their local franchise partner. Here the decision was made to respect the existing

building's elevations, whilst adding a three storey high golden crown that responds to the location, Nagymező Utcá's, Broadway like ambitions. To lift a corner site architecturally

with a bold, traditionally, out of context statement. This approach completes the problem of a poorly massed streetscape whilst adding a taste of Rock 'n' Roll rebellion.